

§ 213

Dnr 2024-000237

Remissvar - förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att avge yttrande enligt följande:

Laholms kommun är positiva till att det nationella arbetet med invasiva arter utvecklas och att den nationella listan kommit. Laholms kommun vill lämna följande medskick till diskussion samt påvisa vissa behov av förtydliganden i texten.

På sidan 22 i Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över vattenlevande invasiva främmande arter” behövs ett förtydligande kring vem som ansvarar för verkställandet av hanteringsåtgärder för arten sjögull. Sjögull är en art som Laholms kommun i flera år har bekämpat i Lagan. Eftersom det är viktigt att bekämpningen sker på strategiskt utvalda platser föreslås det i skriften att:

”Mot denna bakgrund föreslås ett undantag från fastighetsägarens ansvar att vidta hanteringsåtgärder mot befintliga bestånd i öppna vattensystem. Här bedöms det lämpligare att åtgärderna genomförs av länsstyrelsen.”

Längre ner i texten står det att ” Länsstyrelsen bör med stöd i hanteringsprogram som den ansvariga myndigheten beslutat, fatta beslut om och se till att hanteringsåtgärder vidtas [...] Ansvaret att verkställa hanteringsåtgärderna bör som huvudregel ligga på fastighetsägaren”

Dessa två formuleringar om ter sig motstridiga, först står det att länsstyrelsen ska utföra hanteringsåtgärder, längre ner står det att fastighetsägaren ska utföra åtgärderna och Laholms kommun ber om ett förtydligande.

På sidan 10 i ”Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över vattenlevande invasiva främmande arter” står det om parkslide att ”... som huvudregel inget krav att markägare ska ta bort befintliga bestånd eftersom det ännu saknas bra metoder för det.”

Denna skrivelse behöver förtydligas och benämningen befintliga bestånd behöver definieras då lämpliga bekämpningsmetoder sannolikt kommer saknas även framtiden. Eftersom bra metoder saknas kan bekämpning av ett nytt bestånd, som inte uppvisar tendens att sprida sig, orsaka mer skada än nytta. Vidare behöver det definieras vad som utgör ett ”befintligt bestånd” då detta kan ge upphov till diskussion kring gränsdragning i tid och rum.

På sidan 47 i ”Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över vattenlevande invasiva främmande arter” diskuteras det att om arter regleras med lagkrav i en nationell lista upphör möjligheten att få bidrag då bidrag inte ges för att möta lagkrav. Laholms kommun vill lyfta detta som en stor negativ konsekvens såvida man inte öppnar upp för andra finansieringsformer. Olika kommuner har olika ekonomiska förutsättningar att hantera förekomster av invasiva arter men möjligheten till bidrag har i viss mån utjämnat detta. Laholms kommun ser därför att man redan i dokumenten till en nationell lista diskuterar fortsatt finansiering av bekämpningsåtgärder samt väger in de negativa konsekvenser det kan få, i synnerhet i mindre kommuner, att man helt tar bort möjligheten att få bidrag för hanteringsåtgärder.

I stycket Sammanfattning, sidan 2, i ”Naturvårdsverkets förslag till nationell förteckning över landlevande invasiva främmande arter” och löpande genom dokumentet skrivs det att:

”Huvudregeln i lagstiftningen om invasiva främmande arter (IAS-lagstiftningen) är, i enlighet med principen om att förorenaren betalar, att det är den som har rådighet över en viss fastighet som ska vidta och bekosta åtgärder mot förekomster av arterna på fastigheten.”

Detta innebär att om du har den invasiva arten på din mark så är påföljderna att hantera den ditt ansvar. Laholms kommun ser att ambitionen mot lagstiftningen att förorenaren betalar är bra men eftersom det handlar om arter som är extremt benägna att sprida sig behövs en nyansering när, till exempel, bestånden förekommer i tomtgräns, eller där det finns en uppenbar spridningskälla eller plats ifrån vart beståndet vandrat in.

Ytterligare är det viktigt att göra det enkelt att samverka och samarbete kring lösningar där flera markägare är inblandade. Till exempel att det finns färdiga tillvägagångssätt och metoder för

fördelning av kostnader när aktörerna är till exempel kommun och privat markägare eller att man kan få bidrag om man som kommun tar ett helhetsgrepp i hanteringen av en art som involverar flera markägare.

Vidare föreslår Laholms kommun att hönshirs läggs till på listan över invasiva arter. Hönshirs är ett skadligt ogräs som breder ut sig i stor utsträckning där den är etablerad och därmed måste betraktas som invasiv.

Laholms kommun föreslår även att tam-illler som husdjur för privatpersoner ska undantas från listan över invasiva arter.

Ärendebeskrivning

För att skydda miljön och samhället mot utbredningen och skadorna som invasiva främmande arter förorsakar gäller sedan den 1 januari 2015 förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Enligt den befintliga EU-förordningen är det förbjudet att importera, sälja, odla, föda upp, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen eller hålla levande exemplar av de arter som finns upptagna på EU förteckningen över invasiva främmande arter. Det är inte heller tillåtet att låta dessa arter växa eller reproducera sig. Förbuden gäller alla och envar. Såväl enskilda som företag, myndigheter och andra organisationer är alltså skyldiga att följa förbuden.

Nu har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten till uppgift att föreslå en nationell förteckning över invasiva främmande arter som är av särskild betydelse för Sverige. Beskrivningar av arterna och konsekvensbeskrivningar av införande av lagändringar finns i bilagorna. Bilagorna redogör även för ändringar i lagtext för olika regelverk och För att skydda miljön och samhället mot utbredningen och skadorna som invasiva främmande arter förorsakar gäller sedan den 1 januari 2015 förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Enligt den befintliga EU-förordningen är det förbjudet att importera, sälja, odla, föda upp, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen eller hålla levande exemplar av de arter som finns upptagna på EU förteckningen över invasiva främmande arter. Det är inte heller tillåtet att låta dessa arter växa eller reproducera sig. Förbuden gäller alla och envar. Såväl enskilda som företag, myndigheter och andra organisationer är alltså skyldiga att följa förbuden.

Nu har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten till uppgift att föreslå en nationell förteckning över invasiva främmande arter som är av särskild betydelse för Sverige. Beskrivningar av arterna och konsekvensbeskrivningar av införande av lagändringar finns i bilagorna. Bilagorna redogör även för ändringar i lagtext för olika regelverk och författningar. I tjänsteskrivelsen är fokus inte på lagtexten i yttrandet till Klimat- och näringslivsdepartementet utan fokus är på vilka arter som är utvalda samt formuleringar kring dessa och dess konsekvenser för Laholms kommun i synnerhet.

Naturvårdsverket föreslår att följande landlevande arter tas upp i den nationella förteckningen: blomsterlupin, sandlupin, parkslide, jätteslide, hybridslide, vresros, kaukasiskt fetblad, sibiriskt fetblad, strandkotula, spärroxbär, kanadensiskt gullris, höstgullris och mink. Utgångspunkten för regleringen av samtliga dessa arter är det hot de utgör mot svensk inhemsk flora eller fauna. Som huvudregel bedömer Naturvårdsverket att motsvarande förbud bör gälla som för EU-arterna, men med anpassningar för de enskilda arterna där det är lämpligt, antingen på grund av hur spridda de är eller av andra skäl. Ett exempel på när anpassningar sker är för parkslide.

Havs- och vattenmyndigheten föreslår att följande arter tas upp i den nationella förteckningen över vattenlevande invasiva främmande arter: brun dvärgmal, silverruda, muksun, peledsik, sydfyrling, vattenpest, amerikansk hummer, marmorkarp, prickig dvärgmal, släktet väderfiskar, svartmunnad smörbult, sjögull, puckellax, knölskallelöja, bighead goby, apelsinläpp och kinesisk dammussla. Utgångspunkten för inkluderingen och regleringen av samtliga arter är det hot de utgör mot biologisk mångfald. För alla arterna har en riskbedömning gjorts enligt 14 § förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter. Av dessa har vi, vad vi känner till, främst sjögull och vattenpest på kommunal mark.

För de flesta av de föreslagna arterna som Havs och Vattenmyndigheten föreslår är målet att de ska utrotas. För några arter som redan har stor spridning i landet bedöms utrotning inte att bli möjlig att genomföra och därför föreslås att de arterna ska omfattas av hanteringsåtgärder.

I Laholms kommun har inventerat invasiva arter på kommunalt ägd mark och fastställt, i förvaltningsplanen, att vi har särskilt fokus på de EU-arter som finns i kommunen: jättebalsamin, jätteloka, gul skunkkalla, smal vattenpest, gudaträd. Vidare har kommunen utsett lokalt problematiska arter där vi ser en stor påverkan på naturmiljön: kanadensiskt gullris, parkslide, sjögull, vresros. De sistnämnda är

upptagna på den nationella listan. Laholms kommun bekämpar inte alla arter men har bestånden under bevakning och gör avvägningar utifrån resurserna. För Laholms kommun skulle det innebära att vi som fastighetsägare får ett utökat ansvar att omhänderta invasiva arter på kommunalt ägd mark varpå många av dem har vi redan utpekade i vår förvaltningsplan. Vi har inte pekade ut lupin eller strandlupin men de är med på den nationella förteckningen och den förekommer i stort antal i kommunen. Så de skulle tillkomma i vårt dagliga arbete.

Den nationella listan innebär inga ytterligare krav på kommunen att inventera arterna som inte finns på kommunal mark, till exempel de marina arterna. De ska ingå i ett övervakningssystem.

Beslutsunderlag

Sammanträdesprotokoll kommunstyrelsens ledningsutskott den 3 september § 161.

Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning samt tillhörande författningsändringar

Naturvårdsverkets förslag till nationell förteckning över landlevande invasiva främmande arter

Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över vattenlevande invasiva främmande arter

Kommerskollegiums yttrande över förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter som är av särskild betydelse för Sverige

Förslag till beslut under sammanträdet

Ove Bengtsson (C): Bifall till kommunstyrelsens ledningsutskotts förslag med följande tillägg:

Laholms kommun föreslår att hönshirs läggs till på listan över invasiva arter. Hönshirs är ett skadligt ogräs som breder ut sig i stor utsträckning där den är etablerad och därmed måste betraktas som invasiv.

Roland Norrman (MED): Bifall till kommunstyrelsens ledningsutskotts förslag med följande tillägg:

Laholms kommun föreslår tam-illler som husdjur för privatpersoner ska undantas från listan över invasiva arter.

Beslutsgång

Ordföranden lägger fram förslagen och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med desamma.

Beslutet skickas till:

tikn.remissvar@regeringskansliet.se, kn.nm@regeringskansliet.se ,
KN2023/03476

Yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet gällande Remiss av förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter

Enhetens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att avge yttrande enligt förslag.

Laholms kommun är positiva till att det nationella arbetet med invasiva arter utvecklas och att den nationella listan kommit. Laholms kommun vill lämna följande medskick till diskussion samt påvisa vissa behov av förtydliganden i texten.

På sidan 22 i *Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över vattenlevande invasiva främmande arter* behövs ett förtydligande kring vem som ansvarar för verkställandet av hanteringsåtgärder för arten sjögull. Sjögull är en art som Laholms kommun i flera år har bekämpat i Lagan. Eftersom det är viktigt att bekämpningen sker på strategiskt utvalda platser föreslås det i skriften att:

”Mot denna bakgrund föreslås ett undantag från fastighetsägarens ansvar att vidta hanteringsåtgärder mot befintliga bestånd i öppna vattensystem. Här bedöms det lämpligare att åtgärderna genomförs av länsstyrelsen.”

Längre ner i texten står det att *” Länsstyrelsen bör med stöd i hanteringsprogram som den ansvariga myndigheten beslutat, fatta beslut om och se till att hanteringsåtgärder vidtas [...] Ansvaret att verkställa hanteringsåtgärderna bör som huvudregel ligga på fastighetsägaren”*

Dessa två formuleringar om ter sig motstridiga, först står det att länsstyrelsen ska utföra hanteringsåtgärder, längre ner står det att fastighetsägaren ska utföra åtgärderna och Laholms kommun ber om ett förtydligande.

På sidan 10 i *”Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över vattenlevande invasiva främmande arter”* står det om parkslide att *”... som huvudregel inget krav att markägare ska ta bort befintliga bestånd eftersom det ännu saknas bra metoder för det.”*

Denna skrivelse behöver förtydligas och benämningen befintliga bestånd behöver definieras då lämpliga bekämpningsmetoder sannolikt kommer saknas även framtiden. Eftersom bra metoder saknas kan bekämpning av ett nytt bestånd, som inte uppvisar tendens att sprida sig, orsaka mer skada än nytta. Vidare behöver det definieras vad som utgör ett ”befintligt bestånd” då detta kan ge upphov till diskussion kring gränsdragning i tid och rum.

På sidan 47 i *”Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över vattenlevande invasiva främmande arter”* diskuteras det att om arter regleras med lagkrav i en nationell lista upphör möjligheten att få bidrag då bidrag inte ges för att möta lagkrav. Laholms kommun vill lyfta detta som en stor negativ konsekvens såvida man inte öppnar upp för andra finansieringsformer. Olika kommuner har olika ekonomiska förutsättningar att hantera förekomster av invasiva arter men möjligheten till bidrag har i viss mån utjämnat detta. Laholms kommun ser därför att man redan i dokumenten till en nationell lista diskuterar fortsatt finansiering av bekämpningsåtgärder samt väger in de negativa konsekvenser det kan få, i synnerhet i mindre kommuner, att man helt tar bort möjligheten att få bidrag för hanteringsåtgärder.

I stycket Sammanfattning, sidan 2, i *”Naturvårdsverkets förslag till nationell förteckning över landlevande invasiva främmande arter”* och löpande genom dokumentet skrivs det att:

”Huvudregeln i lagstiftningen om invasiva främmande arter (IAS-lagstiftningen) är, i enlighet med principen om att förorenaren betalar, att det är den som har rådighet över en viss fastighet som ska vidta och bekosta åtgärder mot förekomster av arterna på fastigheten.”

Detta innebär att om du har den invasiva arten på din mark så är påföljderna att hantera den ditt ansvar. Laholms kommun ser att ambitionen mot lagstiftningen att förorenaren betalar är bra men eftersom det handlar om arter som är extremt benägna att sprida sig behövs en nyansering när, till exempel, bestånden förekommer i tomtgräns, eller där det finns en uppenbar spridningskälla eller plats ifrån vart beståndet vandrat in.

Ytterligare är det viktigt att göra det enkelt att samverka och samarbete kring lösningar där flera markägare är inblandade. Till exempel att det finns färdiga tillvägagångssätt och metoder för fördelning av kostnader när aktörerna är till exempel kommun och privat markägare eller att man kan få bidrag om man som kommun tar ett helhetsgrepp i hanteringen av en art som involverar flera markägare.

Ärendebeskrivning

För att skydda miljön och samhället mot utbredningen och skadorna som invasiva främmande arter förorsakar gäller sedan den 1 januari 2015 förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Enligt den befintliga EU-förordningen är det förbjudet att importera, sälja, odla, föda upp, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen eller hålla levande exemplar av de arter som finns upptagna på EU förteckningen över invasiva främmande arter. Det är inte heller tillåtet att låta dessa arter växa eller reproducera sig. Förbuden gäller alla och envar. Såväl enskilda som företag, myndigheter och andra organisationer är alltså skyldiga att följa förbuden.

Nu har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten till uppgift att föreslå en nationell förteckning över invasiva främmande arter som är av särskild betydelse för Sverige. Beskrivningar av arterna och konsekvensbeskrivningar av införande av lagändringar finns i bilagorna. Bilagorna redogör även för ändringar i lagtext för olika regelverk och

författningar. I tjänsteskrivelsen är fokus inte på lagtexten i yttrandet till Klimat- och näringslivsdepartementet utan fokus är på vilka arter som är utvalda samt formuleringar kring dessa och dess konsekvenser för Laholms kommun i synnerhet.

Naturvårdsverket föreslår att följande landlevande arter tas upp i den nationella förteckningen: blomsterlupin, sandlupin, parkslide, jätteslide, hybridslide, vresros, kaukasiskt fetblad, sibiriskt fetblad, strandkotula, spärroxbär, kanadensiskt gullris, höstgullris och mink.

Utgångspunkten för regleringen av samtliga dessa arter är det hot de utgör mot svensk inhemsk flora eller fauna. Som huvudregel bedömer Naturvårdsverket att motsvarande förbud bör gälla som för EU-arterna, men med anpassningar för de enskilda arterna där det är lämpligt, antingen på grund av hur spridda de är eller av andra skäl. Ett exempel på när anpassningar sker är för parkslide.

Havs- och vattenmyndigheten föreslår att följande arter tas upp i den nationella förteckningen över vattenlevande invasiva främmande arter: brun dvärgmal, silverruda, muksun, peledsik, sydfyrling, vattenpest, amerikansk hummer, marmorkarp, prickig dvärgmal, släktet väderfiskar, svartmunnad smörbult, sjögull, puckellax, knölskallelöja, bighead goby, apelsinläpp och kinesisk dammussla. Utgångspunkten för inkluderingen och regleringen av samtliga arter är det hot de utgör mot biologisk mångfald. För alla arterna har en riskbedömning gjorts enligt 14 § förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter. Av dessa har vi, vad vi känner till, främst sjögull och vattenpest på kommunal mark.

För de flesta av de föreslagna arterna som Havs och Vattenmyndigheten föreslår är målet att de ska utrotas. För några arter som redan har stor spridning i landet bedöms utrotning inte att bli möjlig att genomföra och därför föreslås att de arterna ska omfattas av hanteringsåtgärder.

I Laholms kommun har inventerat invasiva arter på kommunalt ägd mark och fastställt, i förvaltningsplanen, att vi har särskilt fokus på de EU-arter som finns i kommunen: jättebalsamin, jätteloka, gul skunkkalla, smal vattenpest, gudaträd. Vidare har kommunen utsett lokalt problematiska arter där vi ser en stor påverkan på naturmiljön: kanadensiskt gullris, parkslide, sjögull, vresros. De sistnämnda är upptagna på den nationella listan. Laholms kommun bekämpar inte alla arter men har bestånden under bevakning och gör avvägningar utifrån resurserna. För Laholms kommun skulle det innebära att vi som fastighetsägare får ett utökat ansvar att omhänderta invasiva arter på kommunalt ägd mark varpå många av dem har vi redan utpekat i vår förvaltningsplan. Vi har inte pekat ut lupin eller sandlupin men de är med på den nationella förteckningen och den förekommer i stort antal i kommunen. Så de skulle tillkomma i vårt dagliga arbete.

Den nationella listan innebär inga ytterligare krav på kommunen att inventera arterna som inte finns på kommunal mark, till exempel de marina arterna. De ska ingå i ett övervakningssystem.

Beslutsunderlag

1. Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning samt tillhörande författningsändringar
2. Naturvårdsverkets förslag till nationell förteckning över landlevande invasiva främmande arter
3. Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över vattenlevande invasiva främmande arter
4. Kommerskollegiums yttrande över förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter som är av särskild betydelse för Sverige

Beslutet skickas till:

Yttrandet skickas till kn.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till kn.nm@regeringskansliet.se. Ange diarienummer KN2023/03476 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. senast den 16 september 2024.

Svaret ska lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Agnes Marklund

Rebecka Thise

Tf. Planering- och exploateringschef

Kommunekolog